

Πρώτη δουλειά του Κρέοντα, ως άρχοντα της Θήβας, ήταν να εκδώσει διαταγή σύμφωνα με τις εντολές που του είχε δώσει ο πια νεκρός Ετεοκλής: «Αν τύχει και σκοτωθούν κι αυτός και ο αδελφός του, ο Πολυνείκης να παραμείνει άταφος»! Την επέκτεινε εκδικητικά. Όχι μόνο ο Πολυνείκης αλλά και όλοι οι Αργείοι νεκροί να παραμείνουν άταφοι, να τους φάνε τα όρνια. Η εντολή του Ετεοκλή περιέχεται στις «Φοίνισσες» του Ευριπίδη αλλά ήταν ευρύτερα γνωστή από πριν, καθώς γέννησε την τραγωδία του Σοφοκλή, «Αντιγόνη», που διδάχτηκε στα 441 π.Χ. (οι «Φοίνισσες» ποιήθηκαν μια γενιά αργότερα, το 410 με 408). Η επέκταση της εντολής, να μείνουν άταφοι όλοι οι νεκροί εχθροί, γέννησε την τραγωδία του Ευριπίδη, «ΐκέτιδες», που διδάχτηκε στα 422 με 420.

Για τους μη Αθηναίους, το πράγμα δεν είχε ιδιαίτερη σημασία. Για τους συμπατριώτες όμως των τραγικών ποιητών, η ταφή των νεκρών αποτελούσε ιερή υποχρέωση. Ο άταφος νεκρός ήταν υποχρεωμένος να παραδέρνει χωρίς να βρίσκει ανάπαυση. Η δοξασία αυτή ξεκινούσε από την αντίληψη ότι οι νεκροί ήταν μολυσμένοι και, αν έμεναν άταφοι, υπήρχε κίνδυνος να μεταδώσουν αρρώστιες στους ζωντανούς. Η ανάγκη της ταφής γέννησε την υποχρέωση όλων να μεριμνούν γι' αυτήν. Μια πρώτη νύξη υπάρχει στην τραγωδία του Σοφοκλή, «Αίας», την κατά πολλούς αρχαιότερη από τις σωζόμενες του ποιητή. Εκεί, ο λαβωμένος Αίας παρακαλεί τον Δία, όχι να τον γιάνει αλλά, με κάποιον τρόπο, να ειδοποιηθεί ο αδελφός του και να πάει να πάρει το πτώμα του, να το θάψει (στίχος 826 κ.ε.).

Ο ίδιος ο Σοφοκλής αφιέρωσε στο θέμα της ταφής των νεκρών την ουσία της τραγωδίας του, «Αντιγόνη», ως νίκη του ιερού άγραφου νόμου των θεών επί του νόμου που φτιάχνουν οι άνθρωποι. Η διδασκαλία της τραγωδίας προκάλεσε στους Αθηναίους τόσο ενθουσιασμό, ώστε, κατά τον Αριστοφάνη Βυζάντιο (262 – 185 π.Χ., προϊστάμενο της Αλεξανδρινής Βιβλιοθήκης και του Μουσείου Αλεξανδρείας), εξέλεξαν τον Σοφοκλή ένα από τους δέκα στρατηγούς της εκστρατείας στη Σάμο, με τον μεγάλο Περικλή επικεφαλής της.

Για την ιστορία, στη ναυμαχία που έγινε τότε, ο αθηναϊκός στόλος κατέστρεψε τον σαμακό. Η πόλη της Σάμου πολιορκήθηκε στενά. Άντεξε εννέα μήνες. Μετά παραδόθηκε. Οι Αθηναίοι την ξεθεμελίωσαν. Ήταν το 439 π.Χ.

Ταφή των νεκρών και Ευριπίδης

Μια εικοσαετία αργότερα, ο Ευριπίδης διδάξε τις «Ικέτιδες» (422 ή 420 π.Χ.). Θέμα τους είναι η προσπάθεια των Αργείων να πείσουν τον Θησέα της Αθήνας να μεσολαβήσει στους Θηβαίους, ώστε να τους επιτραπεί να θάψουν τους νεκρούς τους. Με τα έργα του, συνήθως ο Ευριπίδης παρενέβαινε στα πολιτικά πράγματα της εποχής του. Οι «Ικέτιδες» διδάχτηκαν μετά την αθηναϊκή ήττα από τους Θηβαίους το 424 π.Χ., στο Δήλιο (σημερινό Δήλεσι). Κι εκεί, οι Θηβαίοι για πολλές μέρες εμπόδιζαν τους Αθηναίους να θάψουν τους νεκρούς τους. Με τις «Ικέτιδες», ο Ευριπίδης δεν έκανε τίποτε άλλο από το να θυμίζει στους συμπολίτες του ότι στην Θήβα κατοικούν αγριάνθρωποι που δε σέβονταν ούτε ιερό ούτε όσιο. Όμως, οι «Ικέτιδες» δεν στόχευαν μόνο σ' αυτό. Ήταν η εποχή κατά την οποία έληγε η τριαντάχρονη συνθήκη ειρήνης ανάμεσα στη Σπάρτη και το Άργος, που εξασφάλιζε την ησυχία των Αργείων, ενώ γύρω τους μαινόταν ο Πελοποννησιακός πόλεμος.

Εγκαίρα, οι Σπαρτιάτες ζήτησαν την ανανέωσή της. Οι Αργείοι έβαλαν όρο την επιστροφή της Θυρεάτιδας χώρας που η Σπάρτη κατείχε. Απορρίφθηκε. Οι διαπραγματεύσεις συνεχίζονταν, όταν Σπαρτιάτες και Αθηναίοι συμφώνησαν να ειρηνεύσουν. Η εξέλιξη δυσάρεστησε τους Κορινθίους!

Ήταν σύμμαχοι της Σπάρτης, φίλοι του Άργους, τους χρωστούσαν κιόλας, επειδή οι Αργείοι τους είχαν ειδοποιήσει για την εισβολή που οι Αθηναίοι ετοιμάζαν στην Κόρινθο, και με τίποτα δεν ήθελαν προσέγγιση Αθήνας και Σπάρτης που διαφαινόταν στον ορίζοντα και απειλούσε να θέσει όλη την Ελλάδα κάτω από την ηγεμονία τους. Πρότειναν στο Άργος την δημιουργία τρίτου μετώπου, έτοιμοι για διμέτωπο αγώνα.

Στο Άργος βρήκαν ενδιαφέρουσα την πρόταση. Η αργολιδοκορινθιακή συμμαχία υπογράφηκε με τυμπανοκρουσίες και με ανοιχτή πρόσκληση ότι θα γίνονταν δεκτοί και όποιοι άλλοι ήθελαν εκτός από την Αθήνα και τη Σπάρτη. Έσπευσαν Μαντινείς και Ηλείοι. Στην ουσία, είχε δημιουργηθεί ένας νέος αντιλακωνικός συνασπισμός. Ο Αλκιβιάδης που τότε ήταν στα πράγματα, στην Αθήνα, έπιασε το νόημα. Οι φίλοι του στο Άργος έπεισαν την Εκκλησία του Δήμου να δεχτεί και τους Αθηναίους στη συμμαχία. «Χρωστούσαν» στην Αθήνα από τον καιρό των Επτά επί Θήβας, τότε που ο Θησέας μεσολάβησε για την ταφή των νεκρών τους. Τους το θυμίζε επίκαιρα και η τραγωδία του Ευριπίδη. Η συμμαχία σφραγίστηκε με την αποχώρηση των δυσάρεστημένων Κορινθίων αλλά κανένας, τότε, δεν

νοιάστηκε γι' αυτό.

(τελευταία επεξεργασία, 5 Δεκεμβρίου 2021)